

Eduskunta, liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiasta: **HE 205/2024 vp** Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi

HaminaKotka Satama Oy kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. HaminaKotka Satama Oy pitää satamaturvallisuutta parantavia toimia tarpeellisina, mutta haluaa kiinnittää lausunnossaan huomiota epäkohtina pitämiinsä seikkoihin, jotka kokee itselleen merkityksellisimmiksi.

HaminaKotka Satama Oy on huolissaan esityksessä ilmenevistä suunnitelmista, joissa satamanpitäjille ollaan siirtämässä tehtäviä, jotka sen mielestä eivät ehdotetussa laajuudessaan voi kuulua satamanpitäjille.

Viranomaisilla, kuten Suojelupoliisilla on käytössään työkalut, joilla arvioidaan yritykset siinä vaiheessa kun ne hakeutuvat turvallisuusselvitysasiakkaiksi. Nyt ehdotetussa järjestelmässä tätä tehtävää siirretään satamanpitäjille, joilla kyseisiä keinoja ei ole käytettävissään. Viranomaisresurssit ovat oleelliset onnistuneelle yrityksiin kohdistuvalle arvioinnille.

Muutokset Turvatoimilakiin(7.5 Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan toimintamallia, jossa kaikki tarpeellisiksi katsotut turvallisuusselvitykset tulisi teettää satamanpitäjän toimesta. Lisäksi satamanpitäjä veloitettaisiin arvioimaan henkilöryhmiä joille turvallisuusselvitys tulisi teettää.

Satamanpitäjällä on nykyisen turvallisuusselvityslain mukaisesti tarkka tieto sekä omastaan, että alihankkijoidensa henkilöstöstä joihin turvallisuusselvitykset tulisi ulottaa. Sen sijaan, satamassa toimivien yritysten henkilöstön työtehtävien laajuudesta, siltä osin kuin ne eivät koske satamanpitäjän järjestelmiä, ei satamanpitäjällä ole tietoa. Tämä tieto on ainoastaan kyseisten henkilöiden työnantajilla, joiden tulisi HaminaKotka Satama Oy:n kannan mukaan olla vastuussa henkiöturvallisuusselvitysten hakemisesta omalle henkilökunnalleen siinä määrin kuin yhteistyössä viranomaisen kanssa katsotaan turvallisuuden kannalta tarpeelliseksi. Tähän ryhmään, josta satamanpitäjällä ei ole tietoa kuuluu mm. valtaosa satamaoperaattoreiden lastitietoja käsittelevästä henkilöstöstä. Mikäli, henkilöstä paljastuu selvityksessä tietoja, jotka voivat vaikuttaa työntekijän tehtävänkuvaan tai pahimmillaan työsuhteeseen on HaminaKotka Satama Oy:n kanta että näiden tietojen tulisi siirtyä suoraan kyseisen henkilön työnantajalle.

Turvallisuusselvityslain 4. luku 15§ määrittää turvallisuusselvityksen hakijaksi selvityksen kohteen työnantajan tai sen, jonka antamaa toimeksiantoa tai siihen kuuluvaa tehtävää selvityksen kohteen on tarkoitus hoitaa tai jota hän hoitaa. Tämä kohta on ristiriidassa sen seikan kanssa, että satamanpitäjän tulisi hakea kaikkien alueellaan toimivien yritysten tarpeelliset henkiöturvallisuusselvitykset vaikkei työsuhdetta tai toimeksiantoa ole olemassa.

Satamanpitäjän kriittisiin järjestelmiin kuuluu kulkulupajärjestelmä, jota käyttää suuri osa satamassa toimivista yrityksistä. Näistä henkilöistä osa on ahtaajia, eikä näin ollen kokonaisen henkilöstöryhmän rajaaminen selvittämiselvöitteen ulkopuolelle ole tarkoituksenmukaista.

Turvallisuusselvityksessä ilmenneitten tietojen toimittaminen satamalle, joka puolestaan siirtää tiedon selvityksen kohteena olevan henkilön työnantajalle voi muodostaa tilanteen, jossa satamanpitäjän edustajalle muodostuu osakeyhtiön edustajana rooli, muiden kuin oman henkilökunnan ja alihankkijoiden kelpoisuuden arvioijana. Tämän roolin voidaan katsoa kuuluvan julkisen sektorin edustajalle.

HaminaKotka Satama Oy:n kanta on että lakimuutosehdotukseen tulisi kirjata satamanpitäjän oikeus periä itselleen turvallisuusselvityksestä aiheutuneet kustannukset edelleen turvallisuusselvityksen kohteena olevan henkilön työnantajalta.

Turvatoimilain osalta hallituksen esityksessä on HaminaKotka Satama Oy:n mielestä liikaa tulkinnanvaraisuutta, siltä osin mitä tarkoitetaan sataman kriittisillä järjestelmillä ja tiedolla sekä kuinka menetellään eri yritysten määräysvaltaan kuuluvien järjestelmien käyttäjien kohdalla. Lisäksi tarvitaan selvitystyötä, millaisia olisivat ne asiat, jotka eväisivät oikeuden kyseisten järjestelmien käyttämiseen. Satama on monitoimijaympäristö, jossa toimii turvatoimialueen sisäpuolella kymmeniä yrityksiä, joista vain osa on perinteisiä ahtausliikkeitä. Ne yritykset joiden katsotaan kuuluvan muutosesityksen piiriin on selvitettävä yhteistyössä Suojelupoliisin, Traficomien ja satamanpitäjän kesken. Tämä vaatii aikaa ja parhaiten se onnistuisi, mikäli turvatoimilain muutosta voitaisiin käsitellä erillään CER-kokonaisuudesta.

Turvatoimilain muutosesityksessä jää epäselväksi mitä satamanpitäjiä lakimuutos tulisi koskemaan. HaminaKotka Satama Oy:n kanta on, että mahdollisen lakimuutoksen on voimaantullessaan koskettava samansisältöisenä kaikkia ulkomaanliikenteen satamia.

Mikäli lakimuutos ei koske samansisältöisenä kaikkia satamanpitäjiä on vaarana, että monessa eri satamassa toimivaan yritykseen kohdistuu erilaiset käytännöt, riippuen satamasta jossa yritys toimii. Mikäli satamanpitäjiä kohdellaan eri tavoin on mahdollista, että syntyy perusteeton kilpailuetu satamien välille.

Mikäli eduskunta etenee lain voimaansaattamisessa esityksessä kuvatulla tavalla on HaminaKotka Satama Oy:n kanta, että turvatoimilain muuttamiseen on sisällytettävä riittävän pitkä siirtymä-aika, jotta niin satamanpitäjille kuin viranomaisillekin jää tarpeellinen aika uusien käytänteiden luomiseksi sekä tarvittavien tarkennuksien tekemiseksi.

Timo Rosendahl
liikennejohtaja
HaminaKotka Satama Oy